

SƯU TẬP HIỆN VẬT, TƯ LIỆU GỐC

VỀ ĐỒNG CHÍ TRƯỜNG CHINH

tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam

THS. TRIỆU VĂN HIỂN*

Trong gần nửa thế kỷ xây dựng và phát triển (1959 - 2007), một trong những nhiệm vụ trọng tâm của Bảo tàng Cách mạng Việt Nam là không ngừng sưu tầm, bổ sung kiện toàn kho hiện vật. Hiện nay, trong kho của Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đang lưu giữ trên 80 ngàn hiện vật, hình ảnh, tài liệu về lịch sử Việt Nam từ khi thực dân Pháp xâm lược đến nay. Đây là nguồn tư liệu gốc về một giai đoạn lịch sử hào hùng của dân tộc. Trong số đó, có một số sưu tập hiện vật đặc biệt quý hiếm về cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của các đồng chí lãnh đạo tiền bối chủ chốt, tiêu biểu của Đảng và nhà nước - những danh nhân cách mạng đã cống hiến trọn đời cho sự nghiệp đấu tranh giành độc lập dân tộc, thống nhất Tổ quốc. Sưu tập hiện vật, tư liệu gốc về đồng chí Trường Chinh là một trong những sưu tập đặc biệt quý hiếm đó.

Đồng chí Trường Chinh tên thật là Đặng Xuân Khu, sinh ngày 9/2/1907 tại làng Hành Thiện, xã Xuân Hồng, huyện Xuân Trường,

tỉnh Nam Định. Ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường, đồng chí đã tham gia các phong trào yêu nước; khi trở thành nhà Cách mạng chuyên nghiệp, được tôi luyện, trưởng thành trong lò lửa đấu tranh cách mạng, đồng chí đã trở thành một trong những học trò xuất sắc, cộng sự tin cậy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, và thực sự là một nhà lãnh đạo tiêu biểu, có uy tín lớn, được nhân dân ta và bạn bè trên thế giới tin yêu, kính phục.

Tên tuổi và sự nghiệp cách mạng của đồng chí Trường Chinh đã đi vào lịch sử vẻ vang của Đảng và dân tộc ta, đặc biệt gắn với những sự kiện trọng đại, những bước ngoặt to lớn của tiến trình cách mạng Việt Nam. Có thể nói rằng, đồng chí Trường Chinh là nhà chính trị, nhà chiến lược xuất sắc trên nhiều lĩnh vực của đời sống xã hội, có những cống hiến quan trọng trong việc xác định đường lối chính trị của Đảng ta trong cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân cũng như trong cách mạng xã hội chủ nghĩa.

Từng chặng đường hoạt động cách mạng, cũng như toàn bộ sự nghiệp, cống hiến, trí tuệ và tình cảm của đồng chí Trường Chinh đều

* GIÁM ĐỐC BẢO TÀNG CÁCH MẠNG VIỆT NAM

được in dấu và thể hiện hết sức rõ nét, sống động thông qua những hiện vật, hình ảnh, tư liệu gốc đang được lưu giữ và trưng bày trong hệ thống các bảo tàng của Việt Nam.

Hiện nay, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đang lưu giữ một sưu tập hiện vật, hình ảnh, tư liệu tương đối phong phú, đa dạng liên quan đến cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của đồng chí Trường Chinh. Chúng tôi trân trọng giới thiệu sưu tập quý hiếm này với công chúng cùng các đồng nghiệp, hy vọng qua đó sẽ nhận được sự chia sẻ và hợp tác của mọi người trong quá trình giữ gìn và phát huy giá trị nhiều mặt của sưu tập.

Hiện vật thể khối: Trong số hàng trăm hiện vật gốc gắn liền với những năm tháng hoạt động cách mạng bí mật của các đồng chí lãnh đạo tiền bối tiêu biểu của Đảng, có nhiều hiện vật liên quan tới thời kỳ đồng chí Trường Chinh hoạt động tại Bắc Ninh, Hà Tây, Hà Nội, Hưng Yên và một số hiện vật liên quan đến thời kỳ đồng chí Trường Chinh hoạt động tại Chiến khu Việt Bắc. Mặc dù số hiện vật còn giữ được chưa đầy đủ, nhưng đây là những di vật gốc minh chứng cho một thời kỳ cam go, gian khổ của cách mạng Việt Nam, đồng thời thể hiện tình cảm gắn bó, chở che của nhân dân đối với cách mạng. Đó là các hiện vật gốc như: **Bàn làm việc** và **Phán gổ** của gia đình ông Đoàn Chuyên ở Hưng Yên, đồng chí Trường Chinh đã sử dụng khi hoạt động bí mật tại đây năm 1939; **Nồi đồng**, các đồng chí Trường Chinh, Hoàng Văn Thụ dùng nấu thạch in tài liệu của Đảng tại nhà cụ Đám Thi, làng Đình Bảng, Từ Sơn, Bắc Ninh, năm 1939; **Mâm**, bà Ngô ở Đông Anh, Hà Nội đã dùng để sắp cơm cho đồng chí Trường Chinh và đồng chí Hoàng Quốc Việt khi hoạt động tại vùng này trong những năm 1941 - 1942; **Bát, đĩa**, đồng chí Trường Chinh, Hoàng Văn Thụ, Hoàng Quốc Việt đã dùng trong sinh hoạt hàng ngày ở nhà cụ Ngô Thị Mạnh ở thôn Yên Hùng, Gia Lâm, Hà Nội, trong những năm 1940 - 1942; **Chậu thau**, đồng chí Trường Chinh đã dùng khi đi công tác tại Việt Bắc, năm 1941 - 1944; **Sanh**, đồng chí Trường Chinh và đồng chí Hoàng Văn Thụ dùng nấu ăn trong thời kỳ hoạt động ở Việt Bắc; **Dao**, ông Dương Văn Vân dùng bảo vệ các đồng chí Trường Chinh, Hoàng Văn Thụ, Hoàng Quốc Việt, Phùng Chí Kiên khi hoạt động tại Tân Lập, Bắc

Sơn, Lạng Sơn, năm 1941; **Lư đựng mực** và **Ổng cầm bút** của gia đình các cụ Nguyễn Duy Lại và Nguyễn Duy Phổ ở xã Đại Đồng, Tiên Du, Bắc Ninh, đồng chí Trường Chinh đã dùng trong thời gian hoạt động tại Bắc Ninh trong những năm 1941 - 1943; **Khuôn in**, đồng chí Trường Chinh dùng in tài liệu bí mật của Đảng thời kỳ trước năm 1945; **Áo vét**, đồng chí Trường Chinh mặc khi hoạt động ở Văn Nội, Đông Anh; **Bộ quần, áo**, đồng chí Trường Chinh mặc cải trang để hoạt động cách mạng trong thời gian ở Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên và Bắc Ninh, những năm 1942 - 1943.

Những hiện vật là văn bản: Đây là nhóm hiện vật phong phú và đa dạng nhất. Trong kho Bảo tàng Cách mạng Việt Nam hiện đang lưu giữ hàng trăm trang tư liệu và các tờ báo - những tài liệu gốc, liên quan đến sự nghiệp cách mạng của đồng chí Trường Chinh. Trước tiên phải kể đến hàng chục tài liệu gốc gắn kết với những hoạt động của đồng chí Trường Chinh ở cương vị Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Đông Dương, như **Nghị quyết** Hội nghị Trung ương lần thứ 8 của Đảng Cộng sản Đông Dương do đồng chí Trường Chinh soạn thảo, được thông qua tháng 5 - 1941; **Chỉ thị "Sửa soạn khởi nghĩa"** của Tổng bộ Việt Minh, tháng 5 - 1944; **Chỉ thị "Nhật Pháp bắn nhau và hành động của chúng ta"** của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Đông Dương, do Tổng Bí thư Trường Chinh khởi thảo và thông qua ngày 12 - 3 - 1945; **Nghị quyết Hội nghị Quân sự Cách mạng Bắc Kỳ**, tháng 4 - 1945. Hội nghị do Tổng Bí thư Trường Chinh triệu tập và chủ trì. Đây là Hội nghị quân sự quan trọng đầu tiên của Đảng nhằm giải quyết nhiệm vụ quân sự, một nhiệm vụ quan trọng và cần kíp nhất của Đảng vào thời điểm đó. Hội nghị đã đánh dấu một bước phát triển mới của tư tưởng quân sự của Đảng về các vấn đề lực lượng vũ trang, đấu tranh vũ trang, khởi nghĩa vũ trang và xây dựng căn cứ địa cách mạng, tiến tới Tổng khởi nghĩa giành chính quyền trong Cách mạng Tháng Tám năm 1945; **Nghị quyết Hội nghị Đại biểu toàn quốc Đảng Cộng sản Đông Dương**, ngày 15 - 8 - 1945. Đặc biệt, trong kho Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đang lưu giữ gần như trọn vẹn **Sưu tập tài liệu, văn bản gốc về Đại hội II của Đảng Cộng Sản Đông Dương tháng 2 năm 1951**,

trong đó nhiều tài liệu do đồng chí Trường Chinh soạn thảo, hoặc có bút tích của đồng chí Trường Chinh. Đây là những văn kiện quan trọng đánh dấu sự trưởng thành của Đảng Cộng sản Đông Dương và những chủ trương, đường lối chính trị quan trọng của Đảng trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp.

Ngoài ra, trong kho Bảo tàng Cách mạng Việt Nam còn đang lưu giữ một số báo chí cách mạng được xuất bản bí mật trước Cách mạng Tháng Tám năm 1945, do Tổng Bí thư Trường Chinh trực tiếp phụ trách, chỉ đạo biên tập và đăng nhiều bài viết của đồng chí Trường Chinh, như: **Báo "Giải phóng tập mới"**, cơ quan tuyên truyền Trung ương của Đảng Cộng sản Đông Dương, năm 1941; **Báo "Cờ Giải Phóng"**, cơ quan tuyên truyền, cổ động của Đảng Cộng sản Đông Dương; **Báo "Cứu Quốc"**, cơ quan tuyên truyền cổ động của Việt Nam Độc lập Đồng minh; **Báo "Sự Thật"**, cơ quan tuyên truyền cổ động của Hội Nghiên cứu Chủ nghĩa Mác ở Đông Dương; **Báo Tin tức**, cơ quan của Mặt trận Dân chủ; **Báo Le Travail; Báo Ngày mới...**

Cùng với các tài liệu văn bản gốc, trong Thư viện của Bảo tàng Cách mạng Việt Nam còn lưu giữ gần 50 đầu sách của đồng chí Trường Chinh, gồm các đầu sách được xuất bản trong Phong trào vận động Dân chủ Đông Dương, (*Một dự án cải cách thuế thân của Qua Ninh (Trường Chinh) và Tô Vân; Vấn đề dân cày* do (Qua Ninh) và Vân Đình (Võ Nguyên Giáp) viết, xuất bản năm 1938...) và hàng chục đầu sách do đồng chí Trường Chinh biên soạn được xuất bản trong kháng chiến chống thực dân Pháp - Trong đó trước tiên phải kể đến các cuốn **Chiến tranh Thái Bình Dương và chuyển hướng chiến lược của Đảng**, xuất bản năm 1942; **Chính sách của Đảng** do Ban Tuyên truyền tỉnh Hà Nam xuất bản năm 1951; **Chính sách mới của Đảng** do Hội Nghiên cứu Chủ nghĩa Mác xuất bản năm 1947; **Chủ nghĩa Mác - Lênin và đấu tranh tư tưởng để chiến thắng** do Ban Huấn học Liên khu IV xuất bản năm 1950; **Chính sách can thiệp vào Việt Nam của phản động Mỹ sẽ thất bại**, Liên khu V xuất bản năm 1950; **Cộng sản và Công giáo**, Hội Nghiên cứu Chủ nghĩa Các Mác, Nam Bộ xuất bản năm 1949; **Hoàn thành nhiệm vụ chuẩn bị chuyển mạnh sang tổng**

phản công, Ban Huấn luyện Liên khu III xuất bản năm 1950; **Hồ Chủ tịch - Người sáng lập, rèn luyện và lãnh đạo Đảng ta**, Nxb. Sự Thật, năm 1952; **Học tập Chủ nghĩa Mác - Lênin và đấu tranh tư tưởng để chiến thắng**, Ban Huấn học Liên khu V xuất bản năm 1950; **Kháng chiến nhất định thắng lợi**, Nxb. Sự Thật, năm 1949; **Khắc phục khó khăn trừ bỏ khuyết điểm giành thắng lợi mới**, Nxb. Sự Thật, năm 1951; **Làm gì để chuyển sang giai đoạn mới**, Tạp chí Thống nhất xuất bản năm 1950; **15 năm đấu tranh của Đảng Cộng sản Đông Dương**, Nxb. Dân chủ mới xuất bản năm 1950; **Một năm hoạt động của Đảng Lao động Việt Nam**, do Nxb. Sự Thật của Liên khu V xuất bản năm 1952...

Ngoài các hiện vật thể khối, các tài liệu văn bản gốc, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam hiện còn đang lưu giữ hàng trăm bức ảnh tư liệu liên quan đến sự nghiệp cách mạng của đồng chí Trường Chinh. Những bức ảnh tư liệu này đã phản ánh tương đối đầy đủ về các hoạt động của đồng chí Trường Chinh ở các cương vị là Tổng Bí thư của Đảng, Chủ tịch Hội đồng Nhà nước, Chủ tịch Ủy ban Thường vụ Quốc hội và Phó Thủ tướng Chính phủ.

Chúng tôi nhận thức rằng, sưu tập hiện vật, tài liệu gốc về đồng chí Trường Chinh tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam hiện nay là khá phong phú, đa dạng, nhưng qua đó vẫn chưa thể phản ánh hết cuộc đời và sự nghiệp, đặc biệt là những cống hiến to lớn của đồng chí Trường Chinh cho sự nghiệp cách mạng của Đảng và Dân tộc. Tiếp tục nghiên cứu, sưu tầm bổ xung để ngày càng hoàn thiện hơn sưu tập này - nguồn sử liệu quý hiếm, đặc biệt quan trọng - là một trong những nhiệm vụ mà Bảo tàng Cách mạng Việt Nam cần tập trung triển khai, nhằm thiết thực góp phần gìn giữ, phát huy giá trị những di sản quý báu phản ánh tư tưởng và tình cảm, cuộc đời và sự nghiệp, cùng những cống hiến lớn lao cho cách mạng của đồng chí Trường Chinh - một nhân vật kiệt xuất, một danh nhân cách mạng tiêu biểu trong dòng chảy của lịch sử cách mạng vô sản của dân tộc Việt Nam ở thế kỷ XX./.